

Orientační běh v Trutnově

Kolébku orientačního běhu je Skandinávie. Tento sport zde má vynikající terénní podmínky a je velmi populární. Ve Švédsku je dokonce ve školních osnovách. Ze skandinávských zemí se vědomí o tomto sportu postupně dostávalo dál. Nyní ho znají lidé po celém světě. V roce 1960 byla založena Mezinárodní federace orientačního běhu pod zkratkou IOF a tehdejší Československo bylo mezi deseti zakládajícími členy. V českých zemích se konal první závod v orientačním běhu ve Zlíně v roce 1950.

V Trutnově byl oddíl orientačního běhu založen v roce 1968, několik let fungoval jako součást odboru turistiky. Z počátku měl oddíl 5 členů a jeho zakladatel Josef Wenke vedl oddíl jako předseda více jak 20 let. Do oddílu přicházeli noví členové z řad Klubu českých turistů, atletů, lyžařů i rekreačních sportovců. V roce 1974 se oddíl osamostatnil. Postupem času přicházeli noví zájemci, a protože to je ideální sport pro všechny generace, často se stávalo, že sportovat začali i jejich rodiče, neznámka i prarodiče. V roce 1976 měl oddíl již 17 členů, z toho 10 v žákovských kategoriích. O závodní a tréninkové činnosti byla veřejnost informována prostřednictvím vývěsní skříňky na obchodě U Záleských. Časem získávali starší členové kvalifikace trenérů, rozhodčích a kartografů. V roce 1980 se členská základna rozrostla na více než 30 členů. Přelomový byl rok 2000, kdy se tréninků žáků a mládeže ujali Alena a Pavel Petrželovi. Proběhl nábor dětí z Trutnova, Rudníku a Mladých Buků a v oddíle vznikla silná, později velmi úspěšná, tréninková skupina běžců. Tréninky probíhaly skoro denně a byly velmi pestré. Skládaly se z běhu v terénu, sprintů, výběhů kopců a mapových tréninků. Vše bylo v zimě doplněno o atletickou přípravu, běžecké lyžování, posilovnu, horolezeckou stěnu a tělocvičnu. Složení této tréninkové skupiny se v průběhu dalších deseti let měnilo, jen několik skalních u tohoto sportu vydrželo a několik let tvrdé dřiny se jim nyní vrací. Sezóny 2007 – 2011 byly pro oddíl zatím jedny z nejlépejších. Podařilo se zúročit několik let náročných tréninků a mladí závodníci začali vozit jedno medailové umístění za druhým. V roce 2009 trutnovský oddíl dokonce postavil družstvo na Mistrovství ČR, které skončilo na 2. místě v dorostenecké kategorii. V následujícím roce 2010 zaznamenal oddíl doslova medailové žně na všech sedmi mistrovstvích republiky, která se u nás konala. Medailová sbírka čítala na konci sezóny 11 medailí, z toho 9 zlatých, 1 stříbrnou a 1 bronzovou. Oddíl Lokomotivy Trutnov se stal nejlépejších oddílem orientačního běhu pro rok 2010. Pavel Petržela byl právem několikrát vyhlášen úspěšným trenérem Lokomotivy. Vychoval několik vynikajících běžců, mezi ty nejlepší patřili a stále patří: Jan a Tereza Petrželovi, Jan Grundmann ml. a Lenka Svobodová. Všichni byli nebo stále jsou členy jednotlivých reprezentačních družstev, jsou to několikanásobní medailisté jednotlivých Mistrovství ČR. Účastnili se i mezinárodních závodů, kde úspěšně reprezentovali Českou republiku. V roce 2007 dovezli Jan a Tereza Petrželovi hned 4 medaile z Mistrovství Evropy dorostu v Maďarsku. O rok později se stal Jan Petržela dorosteneckým mistrem Evropy na klasické trati, které se konalo ve Švýcarsku. V roce 2011 Lenka Svobodová dopomohla ke zlatu svojí štafetě na Mistrovství Evropy dorostu u Jindřichova Hradce. Od roku 2000 proběhlo ještě několik dalších náborových akcí, ale zatím se nepodařilo posílit tuto kvalitní a

vyrovnanou tréninkovou skupinu o další úspěšné členy. Mnozí závodníci odešli na vysoké školy nebo se odstěhovali, ale pokračují v tomto sportu i nadále. V současnosti má oddíl 50 aktivních členů a od roku 2011 je předsedou Jan Grundmann st.. Jeho předchůdcem byl Milan Rejmont, který převzal oddíl přímo po zakladateli a dlouhá léta se staral o jeho úspěšný chod. Stále je aktivním sportovcem a patří mezi dlouhodobě úspěšné závodníky. Sám se aktivně podílel na trénování mládeže a také na organizování závodů, kterému se věnuje dodnes.

Členové orientačního běhu v Trutnově byli vždy aktivními účastníky většiny závodů, i když cestování dřív nebylo vždy tak pohodlné. Na závody se jezdilo převážně vlakem na režijní jízdenku Lokomotivy. Pořadatelé měli povinnost zajistit dopravu závodníků z nejbližší železniční stanice do místa konání závodu. Členové oddílu se pravidelně účastnili mezinárodních evropských závodů Lokomotiv v Polsku, na Slovensku, v Maďarsku a také v Německu. Zde se s orientačním během teprve začínalo. Závodilo se v oblasti Pirny ve vysokém kapradí a závodníci si museli sami obkreslit trať dle vzoru na stromě, popisy kontrol si narychlo překládali z němčiny a na kontrolách byly pro označení průkazu barevné pastely, zatímco u nás se používaly již delší dobu razící kleště.

V průběhu let i tento sport prošel řadou obměn. Pryč jsou doby, kdy závodník vyrážel na trať s papírovou průkazkou, na kontroláchrazil kovovými kleštičkami a čas se měřil ručně stopkami. Nyní už se žádný závod neobejde bez kvalitní výpočetní techniky, sadou tzv. SportIdent krabiček (SI), které jsou na kontrolách a jednotlivých SI čipů, který má každý závodník a s ním vybíhá na trať. Na vyhodnocování existuje speciální program, který je schopen změřit závodníkovi nejen celkový čas, ale i časy mezi jednotlivými kontrolami. Vývoj ovlivnil také vzhled závodního oblečení a obuvi. Velkými změnami prošlo i samotné mapování, poté vlastní kreslení a tisk mapy. O tom by mohl říct své hlavní kartograf trutnovského oddílu David Komín, který zhotovil již celou řadu map pro orientační běh, nejen pro zdejší oddíl. Mapoval například i v Číně. Prvotní závodní mapy byly v podstatě jako dnešní turistické, málo barevné, málo podrobné na běh terénem a často s velkým měřítkem. Postupně zakreslovaných objektů a barev v mapách přibývalo, snižovalo se i měřítko až do dnešní podoby. Nyní se naopak stává, že některé mapy musí být z důvodu přehlednosti tzv. generalizovány, a proto se některé objekty vypouští.

V současnosti se členové trutnovského oddílu účastní všech závodů různých obtížností, na různých místech republiky. Ti nejpilnější zvládnou okolo 40 závodů za rok. Závody se dělí na oblastní, většinou v rámci kraje, a celorepublikové. To jsou závody žebříčku A, účast na nich je povolena jen těm nejlepším závodníkům, kteří získali licenci A. Potom se u nás pořádají závody žebříčku B, ty existují dva. Zvlášť se běhá Český žebříček a zvlášť Moravský. Těchto závodů se mohou účastnit závodníci minimálně s výkonnostní licenci B, případně vyšší. Nejprestižnější závody pořádané na našem území jsou Mistrovství ČR jednotlivců na různých typech tratí a pak také Mistrovství ČR štafet a družstev. Sezóna se dělí vždy na jarní a podzimní část, o prázdninách jsou pro zpestření pořádány závody vícedenní. Talentovaní závodníci z našeho oddílu, kteří se dostali do reprezentace, se mohou nominovat v dorostu na Mistrovství Evropy. V juniorech pak na Mistrovství světa, které je konkurencí a rozsahem akce velmi podobné Mistrovství světa dospělých.

Kromě aktivní účasti na závodech je trutnovský oddíl od svého počátku činný i v pořádání závodů. V sedmdesátých letech byly uspořádány první závody na vojenské zelenobílé mapě v měřítku 1:25 000 v okolí Vebrovky. V roce 1978 oddíl připravil novou, již sedmibarevnou mapu s názvem Dračí rokle, která odpovídala požadavkům IOF. Na této mapě byl uspořádán krajský závod za účasti 275 závodníků. Dalším předělem v pořádání závodů bylo Mistrovství ČSSR v orientačním běhu na dlouhé trati konané na mapě Baba. Pořádání závodů se postupně stalo oddílovou tradicí. Zpočátku šlo nejčastěji o prostory v okolí Trutnova, lokalita byla dostupná místní dopravou nebo na kole: 1980 - Peklo, 1982 - Gablenz, později Čížkovy kameny, Poříčský hřbet, Křížový vrch a další. Organizaci závodů se snaží oddíl, i přes čím dál větší finanční náročnost, zachovat. Zatím se to daří. Od roku 2005 pořádá oddíl minimálně jeden, někdy i dva velké závody za rok, pro které se vždy snaží najít nový, dosud neproběhaný prostor. Konání závodu je pak podmíněno vznikem nové mapy, která poslouží nejen k samotnému závodu, ale i následným tréninkům. V roce 2005 se lesopark nad Trutnovem, za technické pomoci místních lyžařů, stal dokonce centrem Mistrovství ČR v lyžařském orientačním běhu (LOB) na klasické trati a ve štafetách. O pět let později, v roce 2010, se orientační běžci z celé republiky sjeli na závod žebříčku A přímo do centra Janských Lázní, kde se běžel městský sprint. Závod byl hodnocen závodníky jako jeden z velmi podařených, jak organizačně, tak i výběrem samotného závodního prostoru. Kromě těchto velkých celorepublikových akcí, oddíl každoročně pořádá menší závody místního významu pro školy, dále náborové, okresní a jiné veřejné závody. V okolí Trutnova se vyskytují jedny z nejlepších a nejrozmanitějších terénů pro orientační běh, toho využívají i jiné oddíly z celé republiky.

Jan Petržela (druhý zleva) mistr Evropy dorostu pro rok 2008 – klasická trať

Lenka Svobodová vítězka Mistrovství ČR na klasické trati pro rok 2011

Stříbrné družstvo dorostenců na Mistrovství ČR v roce 2009